ПОЛІТИЧНІ БАНКРОТИ.

Історія наших днів — період небачених орґанізованих форм людського суспільства і технічного розвою, період — перших масових, клясових розслоїнь в ґіґантських світових розмірах — і небачених крівавих, жорстоких змагань поодиноких економічних і клясових ґруп людськости — характеризується рівночасно незвичайно скорим темпом свого розвою, виїмковою скорістю ходу історичних подій.

Се що вчера ще блистіло авреолею слави і могутности, німбом популярности, геройства і ґеніяльности, лежить розбите, повалене, осміяне — величини вчерашного "зелізного дня" стали ся "зером", на їх місце виступають сильні, великі люди "червоного дня".

В Европі (Відни, Празі, — навіть Парижі і Лондоні) і в Америці, все ще "оперує" українська доморосла буржуазія, сї аґенти і прихвостні зах. европейського капіталу, що так люблять Україну, що хотять її все і всюди мати "великою, свобідною, соборною", що хочуть бачити самостійний український нарід, володіючий не тільки своєю землею, але ідучий слідами своїх сусідів на грабіж других земель, щоб мати свої кольонії і т. д. — Посипала ся від початку світової війни, а ще більше від вибуху революції з вимовних уст сих "батьків і опікунів" українського народу великих слів — велика сила.

Але порівнаймо факти — історичні події, що повинні бути доказом, прикладом їх любови, енерґії, здібности, дбайливости про становище матеріяльних і духових сил українського народа.

У людий переважно коротка память; вони часто захоплюють ся сучасністю, ментом, і не тямлять, що сьогодня льоґінний наслідок вчорашнього дня, що воно здвинуло ся звязане нерозривним цементом історичного звязку і конечности.

Спитаймо, чому се стало ся, що бувший цвіт, верхи українських політичних сил, начинаючи від славних наших парляментарних і думських "війтів" з печаткою на патріотизм і монополією на ратоване "Неньки України" — сї Кості Левицькі, Петрушевичі, Цегельські, Вітики, Винниченки, Лозинські, навіть Грушевські і Скоропадські викинені з української землї і — в драматичних позах і декораціях "неудачних героїв" проїдають останки украденого на Україні народного майна, і мають ще смілість, як професіонали-карманщики, добувати з карманів широких мас українського народу, свідомого робітництва і селянства, всякого рода валюту? (Найбільше люблять доляри!...)

Пригадаймо в історичній перспективі недавне минуле і умну політику сеї "шайки політичних картярів-шулерів"! (Нема що бояти ся крепких сил!)

Вибухла світова війна! Кошмар політичних репресій і злочинів, міліони трупів і потоки крови! Вожди українського народу ідуть по патріотичній лінії Австро-Німеччини і Росії. Не чути ні одного слова протесту, коли се іде "брат на брата", коли робітник і селянин Великої України, Волині, Поділя і Кубані вбиває штиком такого самого чоловіка з австрійської України. Нема ні одного слова бунту, ні заклику до нього, коли "галицький брат" стріляє як в собаку — в свого наддніпрянського земляка. Ні — вони закликують ще добровольців, орґанізують У.С.С. під фірмою війни-боротьби з царизмом, а в дійсности, щоби прислужитись і зробитись "симпатичними" гнилим династіям Габсбурґів і Гогенцолернів! А еміґранти-революціонери Дмитро Донцов, Микола Залізняк, Скоропис Полтуховський — з бароном Васильком — стають аґентами австрійсько-німецької розвідки-дефензиви. Бувші герої радикальної партії Трильовський, Бачинський і др. стають більше австрійські, як сам Франц Йосиф — і дивлять ся на українське питане з погляду віденського Бельведеру!

Ні одної оригінальної політичної думки...

Україна сього часу не мала бути в муках сих "умних людий": **Стихійною конечністю історії,** а інтриґою, спекуляцією, орудєм-комбінацією дипльоматичних "жуліків" німецько-австрійського імперіялізму.

А українські патріоти Великої України мовчали під твердим чоботом царизму, і шукали тільки можливостий, щоб скрити ся від військової служби, чи в земствах, чи в "Союзі Городов", чи в постачанських і санітарних частинах!

На фронтах гинув "мужик і робочий", які не знали хитрих ходів, щоби освободити ся від фронтового пекла.

В час воєнного патріотизму і шовінізму, реакції і насильства мовчали "вірно піддані" — пізнійші "герої" української державности з обох боків Збруча. Тоді небезпечно було — і героїв не стало...

І прийшов час великого повстаня — час, коли з потоків людської крови, з розораних трупів, холоду, голоду і муки виросло знамя революції, розгорів огонь протесту, бунту і пімсти.

Він не був орґанізований патріотами — батьками народу.

Він зродив ся в сих тисячах і тисячах рабів, що гинули на фронтах, яких діти і родини голодували в запілю!... На сьому рухови можна було заробити, можна було стати славним, богатим, взагалі "батьком народу і героєм".

І хитрий міщанин, тонкий, осторожний інтеліґент виліз з мишачої ями, в якій тихонько сидів в часї перших років світової війни. Він виліз з закамарків "Союза Городов", царської адміністрації, постачанських і санітарних частин, виліз з найбільше скритих кутиків запіля.

І бачимо несподівано велику зміну декорації.

З австрійських патріотів, що ще вчера голосили в святочних промовах: "Україна — се коронний край Австрії" (Галичина, Буковина і півн. Угорщина), які говорили, що з Австрією і Габсбурґами їм житє і смерть*) — стають патріотами Вел. України, вони хотять освободити з царського ярма, від страшного деспотизму Росії — Велику, хлібородну Україну! А з другої сторони, тихі, послушні чиновники царської служби хотять також свободи України, їм надоїла страшна неволя українського народу, "долой Николу" — хай живе вільна Україна — з кайзером Вільгельмом!

(По Винниченку — се українська хуторянка начала романс з німецьким офіцером!)

Берестейський мир — штик — український штик в серце Великої Революції — мав народити Україну. Чи-ж мала жити ся дитина могутних спазмів революції, добута в хвилї родів "Kaisersehnittom" німецько-українських дипльоматів?

Схвильоване море української революції стало предметом невдалих експеріментів поетів, істориків, царських чиновників, студентів — і земляків з "Союза Городов", земств і кооперативів!

А український селянин і робітник робили стихійно своє велике діло!

З "великої машини" воєнної реакції виринули на політичну арену золотоустні патріоти Севрюки, Голубовичі, Любинські, Остапенки, Петлюри, Макаренки, Мартоси і другі "Шевці" — члени директорії і др. державних орґанів "У.Н.Р.". Зорґанізували державну скрабницю, наплювали на "царського рубля" і оголосили торги на українську землю, її селян і робітників.

"Дайте німецьких марок, дайте франки, дайте фунти, дайте доляри, доляри, доляри!"

*) Відозва парляментарна, програмова промова д-ра Евгена Петрушевича в 1918 році.

ОГЛЯД ЛІТЕРАТУРИ.

Евген Варга: "Економічно-політичні проблеми пролетарської диктатури". Переклад П. Христюка. Накладом "Укр. Робітничих Вістий". Сторін 292. Ціна 50 ц.

До сего часу ще нїодин з теперішних комуністичних письменників не розбирав в таких найтонших подробицях економічних та політичних проблєм пролєтарської диктатури, як се зробив тов. Варґа у своїй висше згаданій праці. Він з таким тонким аналізмом, з таким цінним матеріялом і, нарешті, з таким широким практичним освідомленєм підступає до тих пекучих проблєм переходового періоду поміж капіталізмом і комунізмом, який йому вдалось здобути завдяки практичній діяльности, як в російській пролєтарській революції, так і в добу пролєтарської диктатури на Угорщині. Увесь той практичний цінний матеріял тов. Варґа уміло використав.

Правда, подібні проблєми вже обговорювались попередно в літературі. Ленін у своїй праці "Чергові завдання совітської власти" ("Переклад П. Дятлова; вид. "Комуністичної Бібліотеки" ч. 5. Відень 1920 р.) близько підходить до освітленя політичних та економічних проблєм підчас пролєтарської диктатури. Одначе, його праця уміщена в коротенькій дуже брошурці (38 стор.), носить більше політичний характер ніж економічний і відносить ся виключно до російської революції. Н. Бухарін, присвятив кілька розділів у своїх працях ("Азбука Комунізму", "Програма комуністів-большевиків") економічним та політичним проблємам пролєтарської диктатури, одначе його праця носить більше теоретичний характер, ніж економічний-практичний. Що до теорії його "близького обезцінення валюти" і швидкого прямого переходу до простого обміну продукцією, то як бачим, дальший хід революції в Росії і на Заході, показав, що до прямого обміну продукцією перехід в одній лише пролєтарській державі підчас диктатури не такий то легкий. Замість обміни продукцією появив ся "НЕП", замість "обезцінення валюти", явилась потреба установленя "твердого курсу радянського рубля". К. Радек, у своїй брошурі "Великий Почин", Л. Троцький—"Праця, дисціпліна і порядок", теж обговорюють подібні проблєми. Одначе, вони не виходять поза рамки російської революції, а питань відношеня селянства до революції, фінансові проблєми, інтернаціональні господарські проблєми підчас диктатури у них майже не порушують ся. Найдокладнійше і найглубше порушені всї ті справи у праці тов. Варґи.

Тов. Варґа уважаєть ся одним з найбільше глубоко свідомих економістів в Европі. Він є "світлий ум" в теперішній економічній марксівській науці, як його тепер називають в Росії. Тому то і його праця носить більше економічний характер, ніж політичний. Проблєми порушені ним, є орґанізація господарства в переходову добу від капіталізму до комунізму.

Праця його поділена на тринайцять розділів з коротким кінцевим словом. Постараємо ся пояснити зміст кождого розділу в коротеньких пояснюючих словах.

В першім розділі обговорюєть ся кріза капіталізму. Не гучними фразами присуджує на смерть капіталізм він, а науковими незбитими фактами. "Дезакумуляція капіталізму", зріст фіктивного капіталу, господарська перевага села над містом, реальне зубожінє більшости населеня, підупад житєвого добробуту пролєтаріяту, невдачні піднесеня орґанічного складу капіталу з помочю пересуненя на плечі пролєтаріяту і більшости населеня найголовнійшого економічного тягару... анархія в продукції, безладє в товарообміні — ось усї ті факти, котрі ведуть до загибели капіталізм.

В другім розділі обговорюєть ся проблєма піднесеня продуктивности і інтензивности праці пролєтаріяту при капіталізмі. Всїма науковими фактами доказує Варґа, що ні піднесенє продуктивности, ні збільшенє інтензивности, ані установленє раціональности праці при капіталізмі абсолютно неможливі. Ось чому: анархія в продукції гальмує продуктивність праці. Відсутність шкіл, технічної освіти не дає можливости установити раціональність праці, матеріяльне зубожінє пролєтаріяту убиває в нім всяку інтензивність до праці.

Третий розділ найцікавійший. Ми його читали з великим зацікавленєм, на сю тему варта найбільше писати і говорити правду робітникам у вічі, якаб вона гірка не була. Варґа ґрунтовно і детально обговорив сю тему покликаючись на незбиті факти. Проблємою сего є: **"Підупад житєвого добробуту індустріяльного пролєтаріяту на початку диктатури".** Се гірка правда, але про ню треба говорити. Треба говорити, що індустріяльних робітників на початку диктатури жде ще гірша часом нужда, як при капіталізмі. Се ми бачим тепер на прикладі російського та українського пролєтаріяту. Одначе, коли ми придивимо ся поверховно до підупаду житєвого добробуту пролєтаріяту в Радянських Републиках, то ми бачим три найголовнійших причині: горожанська війна, імперіялістична бльокада і посуха. Варґа відкриває перед нами ще більше причин, котрі спіткають кожду країну на початку її пролєтарської диктатури. Вони не є принесені зовні, але вони заховують ся в самім же господарськім орґанізмі нашого часу.

Перше всего кожда країна переходить під владу пролєтаріяту, з дуже розхитаним господарським орґанізмом. Вся руйнація після капіталізму передаєть ся у спадщину пролєтаріятови.

Друге: господарський орґанізм буржуазної держави не може відповідати потребам в пролєтарській державі. Його треба перебудовувати, а то й ломити-торощити. "Обмеженя люксусового споживаня пануючих кляс не дасть жадного приросту дібр, необхідних для задоволеня житєвих потреб пролєтаріяту" (стор. 57).

Трете: почасти свідомий, почасти несвідомий бойкот індустріяльного міста з боку селянства. Се найголовнійша і найболючійша справа. В кождій країні, навіть в найбільше індустріяльно розвиненій, революція відбуваєть ся в процесї господарської руйнації. Запаси збіжа і одіжі по містах швидко вичерпують ся, а то й свідомо нищать ся контрреволюційними елєментами. Селянство, коли достарчає продукти в місто, воно хоче мати що небудь в заміну: гроші або готові продукти міського виробу. Паперові гроші обезцінюють ся, продуктів міського виробу обмаль, обмін продуктами поміж містом і селом не налагоджений. І тут доводить ся в силу конечности робити те, що робилось в Росії: вживати спосіб насильної реквізиції. Війна заострюєть ся поміж містом і селом і місто голодує.

Четверте: економічний бойкот з боку сусідних імперіялістичних держав, коли не отвертa озброєна інтервенція. Коли до сего усего додати еще горожанську війну та наслідки її економічної руйнації, то стане тоді зрозумілим, що підупад житєвого добробуту індустріяльного пролєтаріяту на початку диктатури просто неминучий. "Се мусить, бути сказано індустріяльному пролєтаріятови отверто і ясно, щоб він не впадав потім в спокусу кинути диктатуру в облудній надії на краще харчоване, як се було в Угорщині" (стор. 72).

Експропріяція експропріяторів докладно обговорена в четвертім розділі. На підставі практичного досвіду підчас пролєтарської диктатури на Угорщині, на підставі здобутих фактів в Радянських Републиках, тов. Варґа робить дуже важні висновки. Він тут і розбирає питаня, як найскорше перевести вивласненє (націоналізацію), як запобігти, щоби робітники не захоплювали в окремі руки підприємств і сим самим не руйнували промисловости, а селяни земель, лише для себе, і щоб вивласненє переводилось орґанізовано з найменшою руйнацією для господарства. Саботаж буржуазно настроєної інтеліґенції, розуміеть ся, повстане. Пролєтаріят не має ще досить освідомлених сил, щоб заступити контрреволюційно настроєну інтеліґенцію. І тут треба так уміло керувати, щоб і саботаж контрреволюційної інтеліґенції зломати і господарство орґанізувати на нових засадах і виховувати пролєтарські інтеліґентні сили.

Орґанізаційні проблєми пролєтарського суспільного господарства Варґа поділює на три найголовнійших частини: 1) орґанізаційно-технічна будова господарства, 2) матеріяльне господарство і 3) людська робоча сила.

Се є найголовнійше завдане в пролєтарській революції. І не всюди воно може однаково розвязуватись. "При орґанізаційно-технічній будові суспільного господарства, — пише Варґа, — необхідно поперед всього розріжнити, які підприємства повинні бути обєднані в одну центральну орґанізацію і які повинні залишитись в місцевому керованю. Се залежить в першу чергу від умов місцевих відносин" (стор. 97). В більшости він бере приклад з Угорщини, підчас диктатури пролєтаріяту, та з Росії, обговорюючи в найдрібнійших детайлях всї ті найтруднійші завданя.

Дуже важною є проблєма робітничої дисціпліни та інтензивности праці підчас диктатури. Варґа каже, що завдяки загального уведеня часової платнї по многих підприємствах продуктивність упала на 50%. Що до дисціпліни, то на Угорщині Висшою Господарською Радою був вироблений **"дисціплінарний кодекс".** В Росії і на Україні ще і тепер вживають ся ріжні заходи, щоби підняти інтензивність праці та установити "тверду робочу дисціпліну". Але "дійсним і цілковитим розвязанєм буде лише переродженє і припасованє загальної психольоґії робітництва до нового соціяльного становища. Се психольоґічне переродженє являєть ся дуже тяжкою, але конче необхідною працею. В Угорщині воно було вже в повнім ході, і тут можна ствердити, що вже підчас диктатури пролєтаріяту було перейдено момент найбільшого підупаду дисціпліни та найменшої інтензивности праці" (стор. 145).

Проблєма урядництва обговорена в усїх подробицях. Варґа ділить урядництво на три найголовнійших верстві: урядництво, яке безпосередно належить до насильничої орґанізації пануючих кляс: 1) кадрові офіцири та унтерофіцири всїх військових формацій, урядники, що обслуговують апарат управління та юстиції, 2) учительський персонал всїх ступенів і 3) господарське урядництво.

З першою верствою урядництва пролєтаріят легко впораєть ся, — каже Варґа. "Його треба розігнати а її орґанізаційну форму розбити" (стор. 152). Друга верства, при помочі репресій з боку пролєтаріяту та економічного давленя, теж піде на службу до пролєтаріяту. Що до третої верстви, то з нею є богато клопоту. При помочі аґітації, при помочі репресій та вихованя молодих інтеліґентних сил, опір тої інтеліґенції можна зломити. "З гордістю можем ми тут ствердити, — пише Варґа, — що **цвіт молодого поколїня угорської інтеліґенції був на боці Радянської Републики і з щирим серцем приєднав ся до табору революційного пролєтаріяту"** (стор. 165).

Земельна політика пролєтарської держави, орґанізація продовольчої справи, проблєма розподілу господарських дібр, грошева проблєма підчас диктатури, буджет пролєтарської держави і інтернаціональні господарські проблєми підчас диктатури, всї ті проблєми так детально, так ясно обговорені, і з таким практичним досвідом і теоретичним знанєм розвязані, як се уміє зробити лише глубоко вчений економіст европейської слави.

Ми вже згадували попередно, що праця Варґи не обмежуєть ся лише практичним досвідом російської революції. Вона виводить читача поза рамки російської дійсности і ставить перед ним всї ті проблєми в інтернаціональнім масштабі. Найбільше прикладів взято з періоду короткої невдачної диктатури пролєтаріяту на Угорщині, освітлені всї його факти великого тимчасового соціялістичного будівництва, так і відкрите його хиб, його помилки.

Книжка написана простою і дуже зрозумілою мовою і вона може служити добрим підручником також і для українських робітників на еміґрації, перед якими лежить тернистий шлях ще довгої революційної боротьби та комуністичного будівництва.

Появу такої книжки серед української бідної літератури варто лише радо привитати, та щиро рекомендувати кождому робітникови.

В. Шопінський.

Велика льотерія — світовий торг на українську землю, хто дасть більше на боротьбу з большевизмом — на змагання з робітником і мужиком!

(Дальше буде.)

Товариші! Відновляйте передплату на "Українські Робітничі Вісти".

ФАШІЗМ В ЧЕХІЇ.

Фашістський рух, що істнує по инших державах, має своїм наслідком орґанізацію фашістських елементів також і в Чехії. Чеські фашісти приняли назву: "Narodni Hnati". Чеський фашізм уже перевів активний виступ, який виявив ся в антикомуністичній демонстрації, що мала місце після замаху на міністра фінансів Рашіна.

Чеський фашізм ставить своїм завданєм створенє з Чехії одноцільної національної держави. Хоче він утворити для національних меншостий в Чехії таке становище, щоб вони не могли відогравати значіня при вирішеню справ державної ваги. Виконанє сього завданя для чеських фашістів полекшуєть ся тим, що цілий чеський націоналізм перенятий власне тими самими ідеями, що чеські фашісти. Завдяки сьому фашісти в Чехії уявляють лише радикальний і аґресивний аванґард чеського націоналізму.

Проти фашізму в Чехії виступають соціялісти, соціялісти і комуністи.

Бохарські жовніри повісили свого команданта.

МОСКВА, 13. лютого. — На замку в Бохарі повісили ґен. Ішана Султана, головного команд. протисовітських військ в кампанії Енвера Паші на Бохару, його власні жовніри.

Ішан Паша був первісним командантом протисовітських військ в Бохарі. Коли Енвер Паша поляг у боротьбі, прийшло в протисовітській армії до спору між Ішаном Султаном і Семімом Пашою. Ся боротьба скінчилась остаточно повішенєм Ішана Султана його власними жовнірами.

НОВА КНИЖКА! -- НОВА КНИЖКА!

Що тільки появила ся з друку і продаєть ся дуже цікава книжка для кождого робітника і робітниці п. н.

КАРЛ МАРКС

ЙОГО ЖИТЄ І ДІЯЛЬНІСТЬ.

Написав Ю. Стєклов.

Книжка вийшла накладом "Космоса" в Берлїні, під редакцією Е. Касяненка. Надрукована в малім вигіднім форматі, на книжковім папері і обнимає 110 сторінок друку. Поділена на такі розділи: 1. Роки підготовки. — 2. Вироблене нового світогляду. — 3. Революція 1848—49 року. — 4. Період реакції. — 5. Інтернаціонал. — 6. Сприяне соціялістичному рухови в поодиноких краях. — 7. Дещо про особисте Марксове житє. — 8. Значінє Маркса в науці.

Ціна тільки 25 центів.

Замовленя посилайте на адресу:

UKRAINIAN LABOR NEWS

Cor. Pritchard & McGregor Sts. — — Winnipeg, Man.

ТІЛЬКИ ЩО ВИЙШЛИ З ДРУКУ ДВІ НАУКОВІ КНИЖКИ:

ЕКОНОМІЧНІ НАУКИ КАРЛА МАРКСА

Книжка має 328 сторін друку і розділена на три головні частини:

1. Товар, гроші, капітал. — 2. Надвартість. — 3. Заробітна платнї і дохід з капіталу.

Сї частини знова поділені на кільканайцять розділів.

Завданєм сеї книжки є — познайомити зі змістом "Капіталу" тих, які не мають часу або засобів, щоб його студіювати, а також вона улекшить студії тих, котрі студіюють "Капітал".

Економіка править світом і тому кождий робітник повинен знайомитись і студіювати економічні науки.

Ціна книжки $1.00.

ЯК ПОВСТАЛА РЕЛІҐІЯ І ВІРА В БОГІВ

Написав Гайнріх Кунов.

Книжка має 180 сторінок друку.

ЗМІСТ:

1. Новійші досліди релїґії. — 2. Як повстали ідеї про духів і богів. — 3. Початки почитаня духів. — 4. Від почитаня духів до почитаня тотемів і прадідів. — 5. Сотворене світа. — 6. Небо і пекло. — 7. Почитане прадідів і жертва прадідам. — 8. Від почитуваня прадідів до культу природи. — 9. Останки культу духів і прадідів у старо-індійській релїґії. — 10. Як Індра з племінного прадідівського бога став богом природи?

Самі наголовки розділів вказують на те, яку наукову вартість має ся книжка. Не воюйте з релїґією фразами, а доказуйте її дійсне значінє, на підставі строго-наукових досвідів і фактів. В сьому вам, якраз поможе ся книжка.

Ціна книжки 50 центів.

Замовленя шліть на адресу:

UKRAINIAN LABOR NEWS

Cor. Pritchard & McGregor Sts., — Winnipeg, Man., Canada.